

Мартінова Лілія Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

ORCID 0000-0002-5593-990X

Мартинов Андрій Анатолійович

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

ORCID 0000-0001-9337-9141

ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІЛЬГ В ОПОДАТКУВАННІ ВETERANІВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

В роботі досліджено проблеми нормативно-правового регулювання щодо надання податкових пільг ветеранам війни в Україні. Розглянуто правове поле, що регулює правовий статус ветеранів війни в Україні та механізм забезпечення соціальних гарантій для них, в тому числі пільг в оподаткуванні. Визначено, що законодавство України, яке регулює встановлення для ветеранів війни пільг в оподаткуванні має певні прогалини та неузгодженість по окремим правовим нормам, а також потребує подальшого уточнення, деталізації та систематизації.

Ключові слова: ветеран війни, податок, збір, пільги.

Martynova Liliia

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic, Legal and Social Sciences and Humanities Volodymyr Dahl East

Ukrainian National University

ORCID 0000-0002-5593-990X

Martynov Andrii

LEGAL GUARANTEES OF TAX BENEFITS FOR WAR VETERANS IN UKRAINE

The article examines the problems of regulatory and legal regulation of tax benefits for war veterans in Ukraine. The author examines the legal framework governing the legal status of war veterans in Ukraine and the mechanism for ensuring social guarantees for them, including tax benefits. It is determined that the legislation of Ukraine regulating the establishment of tax benefits for war veterans has certain gaps and inconsistencies in certain legal provisions, and also requires further clarification, detailing and systematisation.

Keywords: war veteran, tax, fee, benefits

Повномасштабне вторгнення в Україну у лютому 2022 року з боку Російської Федерації поставило перед нашою державою нові виклики та обумовило необхідність оперативного вирішення завдань забезпечення стійкості соціально-економічної системи та консолідації ресурсів для оборони суверенітету та захисту від російської навали.

Війна в Україні є причиною виникнення великої кількості ветеранів, які потребують з боку держави допомоги у поверненні їх до звичайного цивільного життя.

Тому серед багатьох актуальних питань повстало питання визначення та уточнення на законодавчому рівні правового статусу ветеранів війни в Україні, а також забезпечення та реалізації правових гарантій їх підтримки державою.

Метою дослідження є визначення правових гарантій забезпечення пільг в оподаткуванні ветеранів війни в Україні.

Правовий статус ветеранів війни визначений Законом України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (далі – Закон України про ВВ) [1].

Згідно з ст. 4 Закону України про ВВ ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав. До ветеранів війни належать: учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни.

У статтях 12 – 16 закон України про ВВ визначено широкий перелік пільг ветеранам війни та гарантії їх соціального захисту.

До основних груп соціальних пільг, що можуть надаватись ветеранам війни з боку держави, відносяться пільги з:

- 1) першочергового обслуговування, а також безоплатного лікування та одержання ліків за рецептами лікарів;
- 2) знижки з оплати комунальних послуг;
- 3) безкоштовного проїзду міським транспортом, а також всіма видами транспорту міжнародного сполучення (в залежності від категорії ветеранів - 1 раз на 2 роки (туди і назад) безкоштовно або 1 раз на рік туди і назад з 50% знижкою);
- 4) **забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов;**
- 5) **відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва;**
- 6) пільги із сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету.

У нашому дослідженні хочемо зупинимось більш детально саме на останній групі пільг.

- 1) Перш за все, для ветеранів війни існують пільги на податок з доходів фізичних осіб.

Так, відповідно до пп.165.1.1 статті 165 Податкового кодексу України (далі - ПКУ) звільняється від оподаткування сума щорічної разової грошової допомоги, яка виплачується до Дня Незалежності [2].

Також, відповідно до норм статті 165 доходи, які отримуються ветеранами під час воєнного стану як благодійна допомога, не оподатковуються, якщо вони мають визначене цільове призначення.

Згідно з п.п. 165.1.1 п. 165.1 ст. 165 ПКУ до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку не включаються, зокрема компенсаційні виплати з бюджету в межах середнього заробітку працівників, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період.

Це означає, що дохід, отриманий працівниками, призваними на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період у вигляді компенсаційних виплат, який виплачується роботодавцем за рахунок коштів державного бюджету у межах середнього заробітку, звільняється від оподаткування ПДФО та військовим збором, що зазначено у п.п.1.7 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX [ПКУ](#).

2) Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Оскільки цей вид податку відноситься до місцевих податків, то відповідно до пп. 266.4.2. п. 266.4 ст. 266 ПКУ право на встановлення пільги з податку, що сплачується на відповідній території, з об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних або юридичних осіб, громадських об'єднань, благодійних організацій, релігійних організацій України та інших суб'єктів залишається за міськими, селищними радами та радами об'єднаних територіальних громад.

Нормами пп 4.1 ст 266 ПКУ визначено загальні вимоги до зменшення бази оподаткування об'єкта/об'єктів житлової нерухомості, а саме:

а) для квартири/квартир незалежно від їх кількості - на 60 кв. метрів;

б) для житлового будинку/будинків незалежно від їх кількості - на 120 кв. метрів;

в) для різних типів об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у тому числі їх часток), - на 180 кв. метрів.

Отже, на законодавчому рівні немає єдиного підходу щодо встановлення розміру пільг для ветеранів війни в Україні, оскільки остаточне рішення щодо визначення розміру пільги податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, законодавець залишив на розсуд місцевих рад.

3) Земельний податок.

Згідно з п.п. 281.1.4 ст. 281 ПКУ від сплати земельного податку звільняються ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

У пп. 281.2 ст. 281 ПКУ зазначається, що звільнення від сплати податку за земельні ділянки поширюється на земельні ділянки у межах граничних норм:

- для ведення особистого селянського господарства - у розмірі не більш як 2 гектари;
- для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка): у селах - не більш як 0,25 гектара, в селищах - не більш як 0,15 гектара, в містах - не більш як 0,10 гектара;
- для індивідуального дачного будівництва - не більш як 0,10 гектара;
- для будівництва індивідуальних гаражів - не більш як 0,01 гектара;
- для ведення садівництва - не більш як 0,12 гектара.

4) Збір за місця для паркування транспортних засобів.

Згідно з 268¹.2.1 пункту 268¹.2 статті 268¹ ПКУ об'єктом оподаткування є земельна ділянка, яка згідно з рішенням сільської, селищної, міської ради спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету, за винятком площі земельної ділянки, яка відведена для безоплатного паркування транспортних засобів, передбачених [статтею 30](#) Закону України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" [5].

Стаття 30 Закону України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" встановлює право безоплатного паркування лише для осіб з інвалідністю.

Враховуючи вищевказане, ветерани війни не сплачують зазначений збір лише у разі наявності в них інвалідності, а отже фактично не мають жодних пільг зі сплати збору за місця для паркування транспортних засобів, пов'язаних зі статусом ветерана війни.

5) Туристичний збір: згідно з пп. 268.2.2 ст 268 ПКУ ветерани війни не є платниками туристичного збору

6) Пільги зі сплати судового збору. Відповідно до п.13 ч.1 ст 5 Закону України «Про судовий збір» [3] та ч.2 ст 22 Закону України по ВВ, а також Постанови Касаційного адміністративного суду №600/1927/23 від 12.12.2023 ветерани війни звільняються від сплати судового збору та судових витрат по справам, що стосуються захисту їх законних прав[4] .

Таким чином, на підставі проведеного дослідження можна зробити висновки щодо неоднозначності та неузгодженості окремих нормативно-правових актів, що регулюють забезпечення пільг в оподаткуванні для ветеранів війни в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>
2. Податковий кодекс України: Кодекс від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 року № 3674-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>
4. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного від 12.12.2023 №600/1927/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115598438>

5. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні. Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>

REFERENCES

1. On the status of war veterans, guarantees of their social protection: Law of Ukraine, No. 3551-XI (1993, October 22). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>
2. Tax Code of Ukraine: Code, No. 2755-VI (2010, December 2). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].
3. Law of Ukraine On court fees, No. 3674-VI (2011, July 8). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text> [in Ukrainian].
4. Resolution of the Supreme Court as part of the panel of judges of the Cassation Administrative Court, No. 600/1927/23 (2023, December 12). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115598438> [in Ukrainian].
5. Law of Ukraine On the basics of social security for persons with disabilities in Ukraine, No. 875-XII (1991, March 21). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> [in Ukrainian].